

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-8/12/MSK

Warszawa, dnia 28 grudnia 2012 r.

DECYZJA RWA- 49 /2012

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

umarza się jako bezprzedmiotowe prowadzone przeciwko Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Życie Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie postępowanie pod zarzutem stosowania określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego poprzez zawarcie w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia o treści: *„Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy”*.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej również: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (znak RWA-401-1/11/ZT/AŻ) mające na celu kontrolę wzorców umów przedkładanych konsumentom do podpisu przez wybrane podmioty rynku finansowego oferujące produkty służące dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Towarzystwa Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także: Towarzystwo, Spółka lub Allianz TU) o przesłanie aktualnie stosowanych wzorców umownych przedkładanych konsumentom przy zawieraniu umów dotyczących indywidualnych kont emerytalnych. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK Spółka przedstawiła m.in. wzorzec umowy o nazwie *„Regulamin prowadzenia Indywidualnego Konta Emerytalnego w ramach umowy ubezpieczenia zawartej z Towarzystwem Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. przed zawarciem umowy o prowadzenie IKE”* (dalej także: Regulamin)

Analiza przedmiotowego dokumentu wykazała, iż Spółka w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umownym zawierającym w swojej treści postanowienie w brzmieniu: *„Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy”*.

Prezes UOKiK uznał, że może ono stanowić niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm., dalej: k.c.), uznane prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) za niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej: rejestr niedozwolonych klauzul umownych). Prezes Urzędu ocenił bowiem ww. klauzulę jako zbieżną z treścią następujących postanowień wpisanych do rejestru:

1. *„Zmiana wysokości stawek prowizji i opłat przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”* – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z 14 października 2010 roku (sygn. akt: XVII AmC 1502/09) i wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2267;
2. *„Bank zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości stawek pobieranych prowizji i opłat w trakcie Umowy. Zmiana wysokości stawek prowizji i opłat przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”* – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z 18 stycznia 2011 roku (sygn. akt: XVII AmC 1831/09) i wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2262.

W uzasadnieniu do pierwszego z ww. wyroków SOKiK stwierdził, że prowizje i opłaty pobierane przez bank od klienta są to świadczenia stanowiące obciążenie finansowe dla tego ostatniego. W ocenie Sądu, niewątpliwie jest, że ustalone wysokości prowizji i opłat stanowią istotne warunki umowy. Z tego względu za niedopuszczalne należało uznać, aby o wysokości prowizji i opłat mógł decydować wyłącznie bank w trakcie trwania umowy, a klienci byli pozbawieni możliwości wyrażenia swojej woli – tym bardziej, że bank będzie zawsze zainteresowany najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniem regulacji masowo zawieranych umów.

Prezes UOKiK uznał, że stanowisko wskazujące na bezprawność postanowienia stosowanego przez Towarzystwo należy oprzeć na tych samych argumentach, co zaprezentowane przez SOKiK w uzasadnieniu do ww. wyroku.

Wobec ustaleń dokonanych w postępowaniu wyjaśniającym postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. z siedzibą w Warszawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego poprzez stosowanie we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu umów o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego postanowienia o treści: „*Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy*”, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów wybrane dokumenty i materiały uzyskane w toku ww. postępowania wyjaśniającego znak: RWA-401-1/11/ZT/AŻ.

Pismem z dnia 30 stycznia 2012 r. Towarzystwo zostało zawiadomione o wszczętym postępowaniu, jak również wezwane do udzielenia informacji i złożenia dokumentów w przedmiotowej sprawie.

W piśmie z dnia 13 lutego 2012 r. Allianz TU przedstawiło swoje stanowisko w sprawie.

W pierwszej kolejności Towarzystwo zanegowało tożsamość zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK klauzuli o treści: „*Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy*” z postanowieniami uznanymi prawomocnym wyrokiem SOKiK za niedozwolone i wpisanymi do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerami 2267 oraz 2262.

Zdaniem Spółki, treść zakazanych przez SOKiK postanowień odnosi się do dowolnej zmiany wysokości stawek prowizji i opłat dokonanej przez bank. Towarzystwo wskazało, iż w pierwszym zdaniu kwestionowanego przez Prezesa UOKiK postanowienia zastrzega jedynie możliwość zmiany wysokości opłat. Spółka wskazała, iż zdanie to nie stanowi, że zmiana wysokości opłat może zostać dokonana jednostronnie i arbitralnie przez Towarzystwo bez porozumienia w tym zakresie z konsumentem, ani też nie przewiduje, że taka zmiana nie stanowi zmiany umowy, a taką właśnie treść normatywną mają ww. klauzule abuzywne. W ocenie Allianz TU, z tej części postanowienia wynika jedynie, iż Towarzystwo przewiduje możliwość zmiany umowy w tym zakresie, bez określenia trybu tej zmiany.

Towarzystwo podniosło, iż dla właściwej oceny postanowienia należy ustalić całość treści postanowienia, na którą składają się poszczególne zapisy. Postanowienia Regulaminu stanowią bowiem jedynie część unormowań umowy zawieranej na jego podstawie. W kwestiach nieuregulowanych, zgodnie z § 1 ust. 2 i 3 Regulaminu zastosowanie mają bowiem postanowienia wzorca umowy o nazwie "*Ogólne Warunki Ubezpieczeń specjalnie dla Ciebie*" w których znajduje się § 16 pkt 5 o treści: "*Allianz zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości opłat zawartych w Tabeli opłat i limitów. Wprowadzenie powyższych zmian nastąpi po uprzednim pisemnym powiadomieniu Ubezpieczającego i Ubezpieczanego, jeżeli nie jest on jednocześnie Ubezpieczającym wraz z wyznaczeniem im 14 - dniowego terminu*

na zgłoszenie sprzeciwu, którego zgłoszenie będzie traktowane jako wypowiedzenie umowy ubezpieczenia w myśl § 14. (...)".

Spółka podniosła, iż oznacza to, że zastosowanie podwyższenia opłat w oparciu o treść postanowienia zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK mogło odbywać się wyłącznie z wykorzystaniem procedury zmiany wysokości opłat określonej w warunkach ubezpieczenia opisanych powyżej, która to zakładała uzyskanie akceptacji przez konsumenta.

Odnosząc się natomiast do drugiego zdania składającego się na treść postanowienia zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK, Towarzystwo wskazało, iż stanowi ono, iż wyłącznie podwyżka opłat w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy. Towarzystwo podniosło, iż nie zgadza się z twierdzeniem zawartym w uzasadnieniu postanowienia o wszczęciu niniejszego postępowania, iż fakt dopuszczenia w Regulaminie zmiany wysokości opłat w granicach z góry przewidzianego (predefiniowanego) limitu pozostaje bez znaczenia dla oceny dopuszczalności przedmiotowego zapisu. Towarzystwo podkreśliło, iż dla oceny działalności Towarzystwa istotne znaczenie ma przepis art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. z 2010 r., Nr 11, poz. 66 ze zm.), zgodnie z którym zakład ubezpieczeń może dokonywać indeksacji składki ubezpieczeniowej oraz innych opłat pobieranych od ubezpieczającego lub należnych ubezpieczającemu z tytułu zawartej umowy, pod warunkiem przedstawienia w umowie ubezpieczenia metod i terminów, według których dokonuje się indeksacji. Towarzystwo wskazało zatem, iż jakakolwiek, dobrowolna zmiana opłat dokonywana jednostronnie przez przedsiębiorcę nie jest tożsama z dokonywaną przez ubezpieczyciela na mocy ww. ustawy indeksacją pobieranych opłat w oparciu o określone w umowie metody wyliczenia poziomu indeksacji (waloryzacji). Tym samym nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Prezesa UOKiK, iż ww. postanowienie stosowane przez Spółkę należy uznać za tożsame z niedozwolonymi postanowieniami przywołanymi przez Prezesa UOKiK.

Niezależnie od powyższego Towarzystwo poinformowało również, iż zmodyfikowało wzorzec umowy, w którym znajdowało się postanowienie zakwestionowane przez Prezesa UOKiK. Przedmiotowa zmiana została wprowadzona w życie z dniem 16 sierpnia 2011 r., od kiedy to Spółka wprowadziła do swojej oferty nowy produkt, w ramach którego prowadzone są Indywidualne Konta Emerytalne. Nowe wzorce umowne stosowane są przez Spółkę od dnia 16 sierpnia 2011 r. Nowo opracowane wzorce nie zawierają postanowienia zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK.

Allianz TU podniosło także, iż kwestionowany zapis Regulaminu nie został nigdy zastosowany wobec konsumentów w praktyce. Spółka wskazała, iż nie miała miejsca sytuacja w której Allianz TU skorzystało z zastrzeżonej w Regulaminie możliwości zmiany wysokości opłat.

Towarzystwo zostało zawiadomione pismem z dnia 7 grudnia 2012 r. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Strona niniejszego postępowania skorzystała z prawa do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Towarzystwa Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. z siedzibą w Warszawie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000021971 i prowadzi działalność m.in. polegającą na oferowaniu konsumentom produktów służących dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

Towarzystwo od dnia 1 września 2004 r. do dnia 16 lipca 2011 r. przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹k.c., tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą, umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych posługiwało się wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 k.c., o nazwie *„Regulamin prowadzenia Indywidualnego Konta Emerytalnego w ramach umowy ubezpieczenia zawartej z Towarzystwem Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. przed zawarciem umowy o prowadzenie IKE”* zawierającym postanowienie o treści: *„Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy”*.

W rejestrze niedozwolonych klauzul umownych zamieszczono klauzule o następującej treści:

1. *„Zmiana wysokości stawek prowizji i opłat przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”* – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z 14 października 2010 roku (sygn. akt: XVII AmC 1502/09) i wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2267;
1. *„Bank zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości stawek pobieranych prowizji i opłat w trakcie Umowy. Zmiana wysokości stawek prowizji i opłat przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”* – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z 18 stycznia 2011 roku (sygn. akt: XVII AmC 1831/09) i wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 2262.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Zgodnie z art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.; dalej: k.p.a.), gdy postępowanie administracyjne z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd

Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie Allianz TU został postawiony zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umowy o nazwie „Regulamin prowadzenia Indywidualnego Konta Emerytalnego w ramach umowy ubezpieczenia zawartej z Towarzystwem Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. przed zawarciem umowy o prowadzenie IKE” postanowienia tożsamego z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Po przeprowadzeniu, w toku postępowania administracyjnego, dalszej analizy materiału dowodowego w sprawie oraz na skutek udzielonych przez Spółkę wyjaśnień, należy stwierdzić, iż zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie nie jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 2262 i 2267, a co za tym idzie nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Postanowienie „Regulaminu prowadzenia Indywidualnego Konta Emerytalnego w ramach umowy ubezpieczenia zawartej z Towarzystwem Ubezpieczeń Allianz Życie Polska S.A. przed zawarciem umowy o prowadzenie IKE” w brzmieniu: „Towarzystwo zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłat. Podwyżka w ramach limitu wyznaczonego przez wskaźnik wzrostu cen towarów i usług za okres od ostatniej zmiany nie oznacza zmiany umowy” dotyczyło wyłącznie zmian wysokości opłat dokonywanych w ramach tzw. indeksacji, dopuszczalnej na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Natomiast zakazane przez SOKiK przywołane przez Prezesa UOKiK postanowienia dotyczą dokonywanej przez bank dowolnej zmiany wysokości opłat i pozbawienia z tego tytułu konsumenta uprawnienia do wypowiedzenia umowy w przypadku braku zgody na zmianę opłat. Tymczasem, w przedmiotowym zakresie Spółka, stosownie do postanowień „Ogólnych Warunków Ubezpieczeń specjalnie dla Ciebie” stosowała postanowienie o treści: „Allianz zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości opłat zawartych w Tabeli opłat i limitów. Wprowadzenie powyższych zmian nastąpi po uprzednim pisemnym powiadomieniu Ubezpieczającego i Ubezpieczanego, jeżeli nie jest on jednocześnie Ubezpieczającym wraz z wyznaczeniem im 14 - dniowego terminu na zgłoszenie sprzeciwu, którego zgłoszenie będzie traktowane jako wypowiedzenie umowy ubezpieczenia w myśl § 14 (...)”. Zatem podwyższenie opłat w oparciu o ww. treść postanowienia mogło odbywać się wyłącznie z wykorzystaniem procedury zmiany wysokości opłat określonej w warunkach ubezpieczenia, opisanych powyżej, która to zakładała uzyskanie akceptacji przez konsumenta.

Tym samym powołane wyżej postanowienia – w ocenie Prezesa UOKiK – nie są tożsame.

Z tego względu konieczne stało się umorzenie w tym zakresie postępowania w trybie art. 105 § 1 k.p.a.

W związku z powyższym należało orzec jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor

Delegatury UOKiK w Warszawie

/podpis/

Otrzymują: